Lietas Nr. A420113424
AA43-0067-26/11
ECLI:LV:ADAT:2026:0116.A420113424.11.S

Administratīvā apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2026.gada 16.janvārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnesis referents Agris Dreimanis, tiesneses Ilze Freimane un Una Mihailova

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Nosaukums A/ pieteikumu par Valsts meža dienesta 2022.gada 15.novembra ciršanas apliecinājumu Nr.1583949, 1583961, 1583963, 1583998 un 1584001 un 2022.gada 12.decembra ciršanas apliecinājuma Nr.1589925 atzīšanu par prettiesisku, sakarā ar /Nosaukums A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2024.gada 4.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts meža dienests (turpmāk – dienests) 2021. un 2022.gadā izdeva trešajai personai AS "Latvijas Valsts meži" vairākus ciršanas apliecinājumus koku ciršanai nekustamā īpašuma "Industriālais parks Augšdaugava", Līksnas pagastā, Augšdaugavas novadā, nekustamā īpašuma kadastra Nr./Numurs A//, sastāvā ietilpstošajās zemes vienībās ar kadastra apzīmējumiem /Apzīmējums F/, /Apzīmējums E/, /Apzīmējums D/, /Apzīmejums C/ un /Apzīmējums B/ (turpmāk – nekustamais īpašums).

Pieteicēja /Nosaukums A/ apstrīdēja ciršanas apliecinājumus, taču dienests atteica izskatīt apstrīdēšanas iesniegumu, norādot, ka pieteicējai nav apstrīdēšanas tiesību, turklāt lielākajai daļai ciršanas apliecinājumu jau ir beidzies apstrīdēšanas termiņš.

[2] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par ciršanas apliecinājumu atzīšanu par prettiesiskiem.

Tiesnesis ierosināja lietu par dienesta 2022.gada 15.novembra ciršanas apliecinājumu Nr.1583949, 1583961, 1583963, 1583998 un 1584001 un 2022.gada 12.decembra ciršanas apliecinājuma Nr.1589925 (turpmāk – pārbaudāmie ciršanas apliecinājumi) atcelšanu. Vēlāk tiesa precizēja, ka pieteikuma priekšmets ir pārbaudāmo ciršana apliecinājumu atzīšana par prettiesiskiem, jo tie jau ir izpildīti un to atcelšana vairs nav iespējama.

Vienlaikus ar pieteikuma pieņemšanu daļā par pārbaudāmajiem ciršanas apliecinājumiem tiesnesis atteicās pieņemt pieteikumu daļā par agrāk izsniegtajiem ciršanas apliecinājumiem, jo pieteicēja nebija tos apstrīdējusi likumā noteiktajā termiņā. Tiesneša lēmums daļā par atteikumu pieņemt pieteikumu šajā daļā ir stājies spēkā, Administratīvajai apgabaltiesai atsakoties izskatīt pieteicējas blakus sūdzību par to. Pēc tam pieteicēja ir vērsusies dienestā ar lūgumu atjaunot apstrīdēšanas termiņu, taču dienests šo lūgumu ir noraidījis un Administratīvā rajona tiesa ir noraidījusi pieteicējas sūdzību par attiecīgo dienesta lēmumu.

Pieteikums pamatots argumentiem par to, ka trešā persona uz visu ilgā laika posmā izsniegto ciršanas apliecinājumu pamata, mākslīgi sadrumstalojot darbību, summāri ir veikusi masveida meža izciršanu un nav ievērojusi ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas principus un dabas aizsardzības prasības, nav ņēmusi vērā šādas darbības ietekmi uz biotopiem un valsts autoceļa otrā pusē esošo aizsargājamo dabas teritoriju, savukārt dienests šo trešās personas rīcību pēc būtības nav kontrolējis. Pieteicējas ieskatā ar koku ciršanu faktiski ir notikusi atmežošana industriālā parka ierīkošanai, taču tas veikts pirms pabeigts šādai darbībai nepieciešamais stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums un pieņemts industriālā parka ierīkošanai nepieciešamais lokālplānojums un likums par valsts zemes nodošanu pašvaldībai šādam mērķim.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2024.gada 4.oktobra spriedumu noraidīja pieteikumu par vērtējamo ciršanas apliecinājumu atzīšanu par prettiesiskiem. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] No Meža likuma 43.panta pirmās daļas 2.punkta, Valsts meža dienesta likuma 2.panta pirmās daļas un Ministru kabineta 2013.gada 30.jūlija noteikumu Nr.449 "Valsts meža dienesta nolikums" 3.punkta tiesa secināja, ka dienests savas kompetences ietvaros uzrauga meža apsaimniekošanu un izmantošanu. Atsaucoties uz Senāta 2024.gada 19.jūlija lēmuma lietā SKA-505/2024, ECLI:LV:AT:2024:0719.SKA050524.3.L, 5.punktu, tiesa atzina, ka dienesta kompetencē ir pārbaudīt, vai plānotā meža ciršana atbilst tiesību normu prasībām, tostarp meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas pienākumam.

[3.2] Tiesa izvērtēja pieteicējas argumentu par to, ka ciršanas apliecinājumu izsniegšanai nebija tiesiska pamata, jo ciršanas apliecinājumu izdošanas brīdī nebija stājies spēkā likums "Par valsts meža zemes nodošanu Augšdaugavas novada pašvaldībai industriālā parka izveidei". No Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumu Nr.935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā" (turpmāk – Ciršanas noteikumi) 74., 76. un 77.punkta tiesa secināja, ka ciršanas apliecinājumu izsniegšanai var būt dažāds pamats. Tiesa konstatēja, ka pārbaudāmie ciršanas apliecinājumi ir pieprasīti un izsniegti meža apsaimniekošanas ietvaros, nevis saistībā ar būvniecības ieceri, tāpēc to tiesiskumu neietekmē apstāklis, ka tie izsniegti pirms minētā likuma pieņemšanas.

[3.3] Tiesa izvērtēja pieteicējas argumentu par to, ka dienestam pirms ciršanas apliecinājumu izdošanas bija jāpārbauda, vai to izsniegšana ir sabiedrības interesēs. No Ministru kabineta rīkojuma par trešās personas nodibināšanu, Meža likuma 4.panta otrās daļas un trešās personas statūtiem tiesa secināja, ka trešajai personai ir uzticēta valsts mežu apsaimniekošana, kas ietver arī to aizsardzību. Savukārt dienesta uzdevums atbilstoši tā kompetenci regulējošajām tiesību normām ir pārbaudīt meža īpašnieku rīcības atbilstību normatīvo aktu prasībām, tai skaitā vides tiesību jautājumos. Tiesa piekrita Senāta 2020.gada 9.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-153/2020, ECLI:LV:AT:2020:0709.A420324515.6.S, 6. un 11.punktā izteiktajai atziņai, ka vides aizsardzības interese ir ļoti būtiska, tomēr ilgtspējīgas attīstības princips prasa palūkoties plašāk un katrā individuālajā gadījumā līdzsvarot gan vides, gan sociālās, gan ekonomikas intereses. Tiesa ņēma vērā, ka atbilstoši likuma "Par valsts meža zemes nodošanu Augšdaugavas novada pašvaldībai industriālā parka izveidei" 1.pantam nekustamajā īpašumā paredzēts veidot industriālo parku, lai veicinātu līdzsvarotu komercdarbības attīstību valsts teritorijā, sekmētu Augšdaugavas novada un Latgales reģiona attīstību un ekonomisko izaugsmi, kā arī paaugstinātu vietējo iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Tāpat arī šai teritorijai ir izstrādāts atbilstošs lokālplānojums. Tiesa secināja, ka koku ciršana nekustamajā īpašumā nav pretēja sabiedrības interesēm. Tiesa pauda uzskatu, ka atbilstoši piesardzības principam meža ciršanu labāk būtu bijis veikt pēc lokālplānojuma izstrādes, kad būtu izvērtēti konkrētie teritorijas turpmākās izmantošanas veidi un to ietekme uz dabu, tomēr norādīja, ka šie apsvērumi neietekmē pārbaudāmo ciršanas apsvērumu tiesiskumu.

[3.4.] Tiesa izvērtēja pieteicējas argumentu, ka faktiski veikta atmežošana. Tiesa norādīja, ka saskaņā ar Meža likuma 1.pantā doto terminu skaidrojumu atmežošana ir personas darbības izraisīta meža pārveidošana citā zemes lietošanas veidā. Savukārt atmežošanas cirte ir cirtes veids mežā tādu darbību īstenošanai, kuru dēļ tiek mainīts zemes lietošanas veids. No Ministru kabineta 2016.gada 21.jūnija noteikumu Nr.384 "Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi" 46.punkta tiesa secināja, ka meža platību no Meža valsts reģistra nevar izslēgt, veicot kailcirti. No Meža likuma 1.panta pirmās daļas 34.punkta izriet, ka arī izcirtumam saglabājas meža zemes statuss. Tā kā no trešās personas iesniegumiem dienestam un izsniegtajiem ciršanas apliecinājumiem redzams, ka tie nav pieprasīti un izsniegti atmežošanas darbību veikšanai, tiesa atzina, ka meža zeme ciršanas rezultātā nav mainījusi savu statusu un nav pamata uzskatīt, ka ir veikta atmežošana.

[3.5.] Tiesa pārbaudīja pieteicējas argumentus par to, ka dienests ir pieļāvis meža kā vienotas ekosistēmas iznīcināšanu un nav izvērtējis koku ciršanas ietekmi uz blakus esošajiem biotopiem. Izvērtējusi lokālplānojuma izstrādes ietvaros sastādītos ekspertu atzinumus, tiesa atzina, ka tajos izdarītie secinājumi par iespējamo ietekmi uz biotopiem nav kategoriski un nenorāda uz kādām ļoti būtiskām dabas vērtībām, kuras tiek ietekmētas. Tieši pretēji, piemēram, eksperta /Persona A/ atzinumā secināts, ka negatīva ietekme uz*NATURA 2000* teritoriju nav identificējama. Tiesa atzina, ka pieteicējas viedoklis par ietekmi uz dabas vērtībām vērtējams arī kopsakarā ar ilgtspējīgas attīstības principu, jo, tikai līdzsvarojot vides, sociālās un ekonomikas intereses, iespējams nonākt pie taisnīga rezultāta. No vienas puses tiesa ņēma vērā, ka neskarta meža saglabāšana ir vērsta uz vides saglabāšanu un aizsardzību, bet tajā pašā laikā tiesa nekonstatēja, ka teritorijai, kurā veikta koku ciršana, piemistu kāda īpaša, neatkārtojama vērtība, kuras dēļ tā būtu saglabājama sabiedrības lietošanai un kopējam labumam neskartā veidā.

[3.6] Tiesa atzina par nepamatotu pieteicējas argumentu, ka dienests, izsniedzot pārbaudāmos ciršanas apliecinājumus, nav ievērojis maksimāli pieļaujamo kailcirtes platību. Tiesa konstatēja, ka pieteicēja norādījusi tikai uz vienu gadījumu, kurā šāds pārsniegums varētu būt noticis (kad divas cirsmas, kuru kopējā platība pārsniedz pieļaujamo cirsmas platību, atdala autoceļš, ko pieteicēja neuzskata par atdalošu elementu), taču atzina, ka šis gadījums lietā nav pārbaudāms, jo abas cirsmas atļautas ar diviem ciršanas apliecinājumiem, kuru apstrīdēšanas termiņu pieteicēja ir nokavējusi un par kuriem pieteikumu ir atteikts pieņemt. Vienlaikus tiesa norādīja, ka atbilstoši Ciršanas noteikumu 15.1. un 15.2.apakšpunktam maksimālā kailcirtes cirsmas platība silā, mētrājā, lānā, damaksnī, vērī un gāršā ir pieci hektāri, pārējos meža tipos – divi hektāri. No izsniegtajiem ciršanas apliecinājumiem un trešās personas iesniegumiem dienestam tiesa secināja, ka norādītās platības ir ievērotas.

[3.7] Tiesa izvērtēja pieteicējas argumentus par to, ka meža ciršanas darbības ir mākslīgi sadrumstalotas, tādējādi apejot likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 2.pielikuma 1.punkta 4.apakšpunktā noteikto prasību veikt sākotnējo ietekmes uz vidi izvērtējumu atmežošanai, ja zemes platība ir lielāka par 50 hektāriem. Atsaucoties uz spriedumā jau secināto, ka ar pārbaudāmajiem ciršanas apliecinājumiem nav veikta atmežošana, tiesa norādīja, ka minētā tiesību norma nav piemērojama. Vienlaikus tiesa konstatēja, ka likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" neparedz veikt sākotnējo ietekmes uz vidi izvērtējumu, ja tiek veikta meža ciršana, neatkarīgi no izcērtamās platības.

[3.8.] Tiesa izvērtēja tiesas sēdē izteikto pieteicējas pārstāvja lūgumu vērsties Satversmes tiesā, jo tiesiskais regulējums neparedz pienācīgu kontroli pār valsts mežu apsaimniekošanu un vides aizsardzības principu piemērošanu. Tiesa atsaucās uz Satversmes tiesas 2003.gada 14.februāra spriedumā lietā Nr.002-14-04 norādīto, ka Latvijas Republikas Satversmes 115.pants, kas nosaka, ka valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, pirmkārt, valstij uzliek pienākumu izveidot un nodrošināt efektīvu vides aizsardzības sistēmu, otrkārt, piešķir indivīdam tiesības iegūt vides informāciju un līdzdarboties ar vides izmantošanu saistītu lēmumu pieņemšanas procesā. Tiesa norādīja, ka atbilstoši Meža likuma 31.^{1} pantam valsts meža apsaimniekošana notiek saskaņā ar meža apsaimniekošanas plānu. Tiesa konstatēja, ka trešā persona valsts meža apsaimniekošanā vadās pēc Meža apsaimniekošanas plāna 2022.–2026.gadam. Tāpat tiesa norādīja, ka atbilstoši Meža likuma 45.panta pirmajai daļai koku ciršanas maksimālo apjomu hektāros un kubikmetros, ko atļauts nocirst galvenajā cirtē piecos gados, valsts mežiem apstiprina Ministru kabinets, un koku ciršanas maksimālais apjoms ir apstiprināts ar Ministru kabineta 2020.gada 13.augusta rīkojumu Nr.435 "Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2021.–2025.gadam". Tiesa secināja, ka tiesiskais regulējums pastāv un tiek piemērots. Valsts mežu apsaimniekošana tiek veikta saskaņā ar apsaimniekošanas plānu, un tiek regulēts kopējais nocērtamais koku apjoms, kura ievērošanu kontrolē dienests. Tātad valsts mežu apsaimniekošana tiek uzraudzīta un izvērtēta. Tāpēc tiesa nesaskatīja, ka šajā lietā nepieciešams vērsties Satversmes tiesā.

[4] Pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas spriedumu, norādot turpmāk minētos argumentus.

[4.1] Tiesai ir jāvērtē visu nekustamajā īpašumā ilgstošā laika posmā izsniegto ciršanas apliecinājumu tiesiskums, jo koku ciršana nekustamajā īpašumā ir bijusi vienota un turpināta darbība, ar kuru faktiski veikta atmežošana un nodarīts kaitējums visam nekustamajam īpašumam un tā apkārtnē esošajam mežam. Ja Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka nav iespējams vērtēt šo kopējo un vienoto darbību, jo lieta ierosināta tikai par pārbaudāmajiem ciršanas apliecinājumiem, tad apgabaltiesai jāvēršas ar pieteikumu Satversmes tiesā, tā kā

esošais tiesiskais regulējums liedz sabiedrībai efektīvi pārsūdzēt ciršanas apliecinājumus, kas rada būtisku ietekmi uz vidi.

[4.2] Dienestam pirms ciršanas apliecinājumu izsniegšanas bija jāpārbauda trešās personas iecerētās darbības tiesiskums un atbilstība sabiedrības interesēm, kā arī jāņem vērā, ka ciršanas apliecinājumu izsniegšanas brīdī industriālā parka ierīkošanas iecerei vēl nebija veikts ietekmes uz vidi novērtējums, izstrādāts lokālplānojums un pieņemts atbilstošs likums. Tādējādi nav konstatējams neviens no Meža likuma 41.pantā paredzētajiem gadījumiem, kuros meža platību var atmežot.

[4.3] Lai gan aizsargāti biotopi nav cirsti, tomēr atbilstoši ekspertu atzinumiem meža ciršanas prakse nekustamajā īpašumā ir bijusi pretrunā ar meža biotopu apsaimniekošanas labo praksi, jo biotopiem blakus esošo nogabalu intensīva izciršana pasliktina biotopu stāvokli, kā arī var atstāt negatīvu ietekmi uz dabas liegumu "Ļubasts", kuru no plānotā industriālā parka teritorijas šķir valsts nozīmes autoceļš.

[4.4] Trešās personas izstrādātais Meža apsaimniekošanas plāns 2022.–2026. gadam neizpilda tiesību normās noteiktās prasības nodrošināt koksnes resursu ilgtspējīgu izmantošanu sabiedrības interesēs. Faktiski trešā persona veic plašu valsts mežu izciršanu visā Latvijas teritorijā, bet dienests šīs rīcības tiesiskumu vērtē tikai formāli. Šāda dienesta rīcība ir pretēja Latvijas Republikas Satversmes 115.pantā noteiktajām sabiedrības tiesībām uz labvēlīgu vidi un ilgtspējības principam.

[4.5] Atbilstoši Latvijas Nacionālajam attīstības plānam 2021.–2027. gadam un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai līdz 2030.gadam ilgtspējīga dabas resursu izmantošana ir viens no Latvijas attīstības stratēģijas pamatelementiem. Arī Eiropas Savienības Meža stratēģija liek piesardzīgi vērtēt kailciršu pieļaujamību. Konkrētajā gadījumā meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas principi nav ievēroti, jo bez pienācīga izvērtējuma kopumā izcirsti vismaz 72,8 hektāri jeb 29,12 procenti no 250 hektāriem nekustamajā īpašumā esošā valsts meža. Šo darbību mākslīgi sadrumstalojot, ir apieta prasība veikt sākotnējo ietekmes uz vidi izvērtējumu atmežošanai vairāk kā 50 hektāru platībā.

[5] Dienests un trešā persona rakstveida paskaidrojumos norādīja, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota.

Motīvu daļa

[6] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[7] Pirmās instances tiesa ir vispusīgi izvērtējusi lietas tiesiskos un faktiskos apstākļus un pieteicējas argumentus un pamatoti atzinusi, ka dienests pārbaudāmos ciršanas apliecinājumus trešajai personai izsniedzis tiesiski.

Pirmās instances tiesas sprieduma pamatojums ir pareizs un pilnībā pieteikums, tāpēc apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtajai daļai pievienojas tam, ciktāl šā sprieduma 11.punktā nav norādīts citādi.

[8] Apelācijas sūdzībā pieteicēja atkārtojusi jau pieteikumā minētos argumentus, kurus pirmās instances tiesa spriedumā ir izvērtējusi. Taču apstāklis, ka pieteicēja nepiekrīt tiesas sniegtajam novērtējumam, nenozīmē, ka tiesas secinājumi būtu kļūdaini. Apgabaltiesa jau atzina, ka pirmās instances tiesas argumenti ir pilnīgi un pareizi.

[9] Pretēji apelācijas sūdzībā norādītajam, pirmās instances tiesas secinājumi nav formāli. Pirmās instances tiesa atzina, ka dienesta kompetencē ir pārbaudīt meža īpašnieka iecerētās ciršanas atbilstību tiesību normām pēc būtības, tostarp atbilstību meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas principiem, un ņēma vērā, ka trešās personas rīcības brīvību meža ciršanā ierobežo meža apsaimniekošanas plāns un Ministru kabineta rīkojums par maksimāli pieļaujamo koku ciršanas apjomu. Ņemot vērā minēto, tiesa pamatoti secināja, ka mežu apsaimniekošana, pretēji pieteicējas viedoklim, tiek uzraudzīta un izvērtēta.

Tiesa izvērtēja konkrēti nekustamajā īpašumā veiktās koku ciršanas ietekmi uz biotopiem un netālu esošo dabas liegumu un, balstoties uz ekspertu atzinumiem, pamatoti atzina, ka būtiska ietekme nav konstatējama. Tāpat tiesa pamatoti ņēma vērā to, ka nekustamajā īpašumā nav īpašu dabas vērtību, to sadala valsts nozīmes autoceļš, dzelzceļš un augstsprieguma līnijas, kā arī tajā ir paredzēts ierīkot reģiona attīstībai nozīmīgu industriālo parku. Tāpēc, novērtējot veikto darbību ietekmi plašākā kontekstā un atbilstoši ilgtspējīgas attīstības principam, tiesa pamatoti neatzina, ka nekustamajā īpašumā esošajam mežam piemistu tāda īpaša vērtība, kas principā nepieļautu koku ciršanu tajā atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Tiesa arī pamatoti atzina, ka pārbaudāmajos ciršanas apliecinājumos ir ievēroti tiesību nosacījumi par maksimāli pieļaujamo kailcirtes platību un nav cirsti aizsargājami biotopi.

Apelācijas sūdzībā pieteicēja atkārtojusi savus jau pirmās instances tiesai paustos argumentus par trešās personas neierobežoto rīcības brīvību meža apsaimniekošanā, dienesta kontroles pār to formālo raksturu, nekustamā īpašuma koku ciršanas negatīvo ietekmi uz dabu un neatbilstību meža apsaimniekošanas principiem. Tomēr šie pieteicējas atkārtotie argumenti pēc būtības neatspēko pirmās instances tiesas sniegto vērtējumu, ka konkrētajā gadījumā koku ciršana nav nodarījusi būtisku kaitējumu dabai un nav bijusi pretēja ilgtspējīgas attīstības principam un sabiedrības interesēm.

[10] Būtībā centrālais pieteicējas arguments, no kura izriet vai ar kuru ir saistīti citi pieteicējas argumenti, ir par to, ka ar koku ciršanu nekustamajā īpašumā ir veikta atmežošana. Pieteicēja savā argumentācijā vairākkārt koku ciršanu vienādo ar atmežošanu, starp abiem šiem jēdzieniem lietojot saikli "jeb", vai arī runā par faktisku atmežošanu.

Pirmās instances tiesa pareizi norādīja, ka atbilstoši tiesību normām atmežošana ir noteiktā kārtība veicama darbība, kuras rezultātā meža zeme tiek pārveidota citā lietošanas veidā. Koku ciršana var būt un var nebūt saistīta ar atmežošanu. Kā pamatoti atzinusi pirmās instances tiesa, konkrētajā gadījumā koku ciršanas pamats nebija atmežošana, bet tā tika veikta meža apsaimniekošanas ietvaros. Tāpēc koku ciršana ne formāli, ne faktiski nemainīja zemes lietošanas veidu.

Izcirtums nenozīmē, ka meža zeme būtu pārveidota citā zemes lietošanas veidā, proti, arī izcirtums ir meža zeme. Kā noteic Meža likuma 21.panta pirmā daļa, meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir atjaunot mežaudzi pēc cirtes. Tāpat Ciršanas noteikumi paredz meža īpašnieka pienākumu noteiktā termiņā un kārtībā atjaunot mežaudzi pēc kailcirtes, kā arī nosaka, ka jaunas kailcirtes, kas pieguļ agrāk veiktai kailcirtei noteiktā platībā, var veidot tikai pēc tam, kad ir atjaunota mežaudze agrāk veiktajā kailcirtē (*Ciršanas noteikumu 19., 20.punkts*). Līdz ar to kailcirte nenozīmē, ka platība būtu zaudējusi meža zemes raksturu.

Ievērojot, ka ar koku ciršanu nekustamajā īpašumā nav mainīts meža zemes statuss, pirmās instances tiesa pamatoti noraidīja pieteicējas argumentus, kas balstās pieņēmumā, ka ar nekustamajā īpašumā izsniegtajiem ciršanas apliecinājumiem veikta atmežošana.

Tā kā ar ciršanas apliecinājumiem nekustamajā īpašumā nav atļauta un nav veikta atmežošana, pārbaudāmo ciršanas apliecinājumu tiesiskuma vērtējumā nav piemērojams pieteicējas norādītais likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" regulējums, kas prasa veikt sākotnējo ietekmes uz vidi izvērtējumu atmežošanai vairāk nekā 50 hektāru platībā.

Tāpat pārbaudāmo ciršanas apliecinājumu tiesiskumu neietekmē apstāklis, ka tie izsniegti, pirms tika veikts ietekmes uz vidi novērtējums, izstrādāts lokālplānojums un pieņemts attiecīgs likums industriālā parka ierīkošanai. Atbilstoši Meža likuma 41.panta pirmajai daļai platības atmežošanas pamats var būt nepieciešamība būvniecībai (šajā gadījumā tas būtu – industriālā parka objektu būvniecībai), taču konkrētajā gadījumā nav veikta atmežošana (nekādām vajadzībām), bet izcirtumi ir saglabājuši meža zemes statusu. Līdz ar to šie mežistrādes darbu veikšanai izsniegtie ciršanas apliecinājumi nav tiesiski saistāmi ar paralēli notikušo procesu industriālā parka izveides plānošanai.

[11] Lai gan pirmās tiesa spriedumā pareizi atzinusi, ka pārbaudāmo ciršanas apliecinājumu izsniegšanas pamats nav bijusi atmežošana, tomēr tā arī paudusi, ka labāk ciršanu būtu bijis veikt pēc industriālā parka

lokālplānojuma izstrādes, kad būtu izvērtēti konkrētie teritorijas turpmākās izmantošanas veidi un to ietekme uz dabu.

Ievērojot, ka ciršanas apliecinājumu izsniegšana trešajai personai nav bijusi saistīta ar industriālā parka izveides ieceri un šo ciršanas apliecinājumu izpildes rezultātā nav notikusi atmežošana industriālā parka vajadzībām, apgabaltiesa nepievienojas pirmās instances tiesas spriedumā izteiktajai tēzei, ka labāk būtu bijis ciršanu veikt pēc industriālā parka lokālplānojuma izstrādes, bet norāda, ka šīs divas darbības (pārbaudāmo ciršanas apliecinājumu izsniegšana un industriālā parka plānošana) nav savstarpēji saistāmas.

Apgabaltiesa atzīmē, ka pati pirmās instances tiesa spriedumā pareizi norādījusi, ka tās apsvērumi par vēlamo ciršanas laiku neietekmē pārbaudāmo ciršanas apliecinājumu tiesiskumu.

Vienlaikus apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa apstākli, ka lietas izskatīšanas tiesā laikā bija stājies spēkā lokālplānojums un likums, kas paredzēja industriālā parka izveidi, pamatoti ņēma vērā, novērtējot pieteicējas argumentus par nekustamajā īpašumā esošā meža ekoloģisko un sociālekonomisko vērtību. Šādā plašākā kontekstā pirmās instances tiesa pamatoti atsaucās, ka saskaņā ar ilgtspējīgas attīstības principu ir jālīdzsvaro dažādas sabiedrības intereses, tostarp vides un ekonomiskās attīstības intereses, kuru īstenošanai nekustamajā īpašumā paredzēts izveidot industriālo parku, savukārt īpaša dabas vērtība nekustamajā īpašumā augošajam mežam nepiemīt.

[12] Ja kādu konkrētu meža platību nekustamajā īpašumā būs nepieciešams atmežot industriālā parka vajadzībām, tad šim mērķim atbilstoši Meža likuma 41.pantam un citām tiesību normām būs jāveic atmežošanas process. Savukārt tam, vai atmežojamajā meža zemē ir pieaugusi mežaudze, izcirtums vai jaunaudze, pašam par sevi nebūs ietekmes uz atmežošanas pieļaujamību.

Proti, saskaņā ar Meža likuma 7.pantu kokus mežā atļauts cirst vairākos cirtes veidos – galvenajā cirtē, kopšanas cirtē, rekonstruktīvajā cirtē, sanitārajā cirtē, atmežošanas cirtē, ainavu cirtē un citā cirtē. Meža likuma 1.panta pirmās daļas 16.punkts noteic, ka kailcirte ir galvenās cirtes izpildes veids, ar kuru gada laikā no tās uzsākšanas mežaudzes vai tās daļas šķērslaukums tiek samazināts tiktāl, ka tas kļūst mazāks par kritisko šķērslaukumu. Savukārt Meža likuma 1.panta pirmās daļas 4.punkts noteic, ka atmežošanas cirte ir cirtes veids mežā tādu darbību īstenošanai, kuru dēļ tiek mainīts zemes lietošanas veids. Saskaņā ar Ciršanas noteikumu 51.punktu atmežošanas cirtē kokus cērt, ja persona ir saņēmusi kompetentas institūcijas izdotu administratīvo aktu, kas tai piešķir tiesības veikt Meža likuma 41.panta pirmajā daļā minētās darbības. Savukārt Ciršanas noteikumu 53.punkts noteic, ka atmežošanas cirtē nepiemēro šo noteikumu XI nodaļā minētās dabas aizsardzības prasības koku ciršanai (turpretim kailcirtes gadījumā šis prasības ir jāievēro).

Līdz ar to atmežošana un tās ietvaros iespējami veicama atmežošanas cirte ir no kailcirtes nošķiramas, savstarpēji nesaistītas darbības. Turklāt atmežošanas cirtē nav jāievēro kailcirtē saistošās dabas aizsardzības prasības (piemēram, nav jāatstāj ekoloģiskie koki), kā arī pēc atmežošanas platība zaudē meža zemes statusu un uz to vairs nav attiecināmas meža apsaimniekošanas prasības, tostarp mežaudzes atjaunošanas pienākums, savukārt pēc kailcirtes meža īpašniekam ir pienākums noteiktā termiņā un kārtībā atjaunot mežaudzi un turpināt apsaimniekot to atbilstoši meža apsaimniekošanas prasībām.

Ņemot vērā minēto, uz pārbaudāmo ciršanas apliecinājumu pamata veiktās kailcirtes nekādi nav pamata pielīdzināt atmežošanai. Atmežošana pēc savas nozīmes un ietekmes ir pilnīgi cita rakstura darbība, un nekustamajā īpašumā uz pārbaudāmo ciršanas apliecinājumu pamata tā nav veikta.

[13] Apelācijas sūdzībā norādīts, ka tiesai jāvērtē visu nekustamajā īpašumā izsniegto ciršanas apliecinājumu tiesiskums un summārā ietekme, nevis tikai pārbaudāmo ciršanas apliecinājumu tiesiskums, un gadījumā, ja apgabaltiesa to neuzskatītu par iespējamu agrāk izsniegto ciršanas apliecinājumu apstrīdēšanas termiņa nokavējuma dēļ, apgabaltiesai būtu jāvēršas Satversmes tiesā ar pieteikumu par tiesisko regulējumu, kas nenodrošina sabiedrībai tiesības efektīvi iebilst pret kaitējumu videi.

Apgabaltiesa norāda, ka jautājums par agrāko ciršanas apliecinājumu pārbaudāmību šajā lietā jau ir atrisināts ar pirmās instances tiesas tiesneša lēmumu, ar kuru pieteikumu par tiem atteikts pieņemt un par kuru

iesniegto blakus sūdzību Administratīvā apgabaltiesa ar 2024.gada 11.marta lēmumu ir atteikusies izskatīt kā acīmredzami nepamatotu. Tāpat, izskatot pieteicējas sūdzību par dienesta lēmumu atteikt atjaunot agrāko ciršanas apliecinājumu apstrīdēšanas termiņu, Administratīvā rajona tiesa 2024.gada 19.jūnija lēmumā lietā Nr.A420159024 nav konstatējusi tādus pieteicējas pieļautā apstrīdēšanas termiņa nokavējumu attaisnojošus apstākļus, kas varētu pamatot apstrīdēšanas termiņa atjaunošanu. Ievērojot, ka Administratīvā procesa likums paredz iespēju individuāli izvērtēt administratīvā akta (tostarp ciršanas apliecinājumu) apstrīdēšanas termiņa nokavējuma iemeslus, turklāt konkrētajā gadījumā šāds izvērtējums ir veikts, apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējai, ka tiesiskais regulējums neparedzētu iespējas sabiedrībai vērsties pret vides tiesību aizskārumu, kas nodarīts ar vairākiem secīgi izsniegtiem ciršanas apliecinājumiem un ka par to būtu pamats vērsties Satversmes tiesā. Pieteicēja arī nav konkretizējusi, par kuru tiesību normu neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām apgabaltiesai būtu jāvēršas Satversmes tiesā.

Turklāt, kā apgabaltiesa jau norādīja 2024.gada 11.marta lēmumā par atteikumu izskatīt pieteicējas blakus sūdzību šajā lietā, koku ciršana ir reglamentēta Meža likumā un uz tā pamata izdotajos Ciršanas noteikumos.

Meža likuma 9.panta otrā daļa noteic, ka kailcirte ir atļauta gadījumos, kad vienā zemes vienībā esošajos mežos: 1) plānotās kailcirtes platība nepārsniedz normatīvajos aktos noteikto maksimālo kailcirtes platību kopā ar tai piegulošajās platībās esošajām visām mežaudzēm; 2) plānotās kailcirtes platībai nav piegulošu mežaudžu un plānotās kailcirtes platība nepārsniedz normatīvajos aktos noteikto maksimālo kailcirtes platību; 3) plānotās kailcirtes platībai piegulošajās platībās esošās mežaudzes ir atjaunotas un sasniegušas vismaz normatīvajos aktos noteikto vecumu un plānotās kailcirtes platība nepārsniedz normatīvajos aktos noteikto maksimālo kailcirtes platību.

Savukārt Ciršanas noteikumu IV nodaļā ir noteiktas maksimālās kailcirtes platības un V nodaļā – kailcirtes izvietošanas nosacījumi.

Piemēram, atbilstoši Ciršanas noteikumu 15.1. un 15.2.apakšpunktam maksimālā kailcirtes cirsmas platība silā, mētrājā, lānā, damaksnī, vērī un gāršā ir pieci hektāri, pārējos meža tipos – divi hektāri.

Atbilstoši Ciršanas noteikumu 18.punktam, izvietojot kailcirtes cirsmas, par plānotajai kailcirtei piegulošu mežaudzi uzskatāma mežaudze, kuras kopējā robeža ar plānotās kailcirtes cirsmu ir garāka par 50 metriem, savukārt atbilstoši 19.punktam kailcirtes cirsmas izvieto tā, lai plānotās kailcirtes cirsmas platība un to plānotajai kailcirtei piegulošo mežaudžu platība, kurās ir spēkā apliecinājums vai reģistrēts iesniegums koku ciršanai kailcirtē, kopā nepārsniedz šo noteikumu 15.punktā minēto maksimālo kailcirtes cirsmu platību.

Tādējādi no minēto normu satura izriet, ka, izsniedzot apliecinājumu koku ciršanai, tiek ņemtas vērā arī piegulošajās platībās esošās mežaudzes un par tām izsniegtie apliecinājumi vai iesniegumi koku ciršanai.

Līdz ar to pieteicējas arguments, ka visi ciršanas apliecinājumi ir jāvērtē kopā, jo ciršana ir vērtējama kā vienota un turpināta darbība, pēc būtības jau tiek ņemts vērā. Proti, izsniedzot katru konkrētu ciršanas apliecinājumu, tiek ņemti vērā arī piegulošajās teritorijās iepriekš izsniegtie apliecinājumi.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /Nosaukums A/ pieteikumu par Valsts meža dienesta 2022.gada 15.novembra ciršanas apliecinājumu Nr.1583949, 1583961, 1583963, 1583998 un 1584001 un 2022.gada 12.decembra ciršanas apliecinājuma Nr.1589925 atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis Tiesnese Tiesnese

A.Dreimanis I.Freimane U.Mihailova